

**HORDALAND,
SOGN OG FJORDANE
STATSADVOKATEMBETER**

Vest politidistrikt

Att: Politimester og leder Felles Påtale-enhet

DERES REF.:
24/141782-2

VÅR REF.:
24/1719

DATO:
20.09.2024

Vest politidistrikts håndtering av sentralt prioriterte straffesaker – tilbakemelding høst 2024

Innledning

Jeg viser til Deres rapportering over politidistriktets portefølje av sentralt prioriterte straffesaker samt distriktets portefølje av økonomi- og miljøraker eldre enn 12 måneder, IPA 12, av 13.dm. Denne form for rapportering ble påbegynt i 2018 på grunn av uro over en voksende portefølje av til dels meget gamle straffesaker der distriktet tilsynelatende hadde mistet oversikt over prioriteringer. Nå rapporteres på til sammen 104 saker IPA 12 hvorav 58 fra Seksjon for økonomi-, miljø- og arbeidslivskriminalitet der langt fra alle egentlig er sentralt prioritert. Totalt er politidistriktets portefølje IPA 12 på 532 saker ved utløpet av T2. Til sammenligning var dette tallet 1305 saker ved rapportering i 2018, riktignok ikke på samme tid av året. Det fordret den gang en krevende gjennomgang av lister fra etterforskere og påtale for å identifisere de sentralt prioriterte. Politidistriktet har åpenbart fått mye bedre kontroll på porteføljen i den forstand at det nå rapporteres på reelt prioriterte saker, det foreligger realistiske planer og stort sett mer akseptable grunner til at sakene blir eldre, det er færre saker og de blir uansett ikke så gamle som tidligere. Dette er meget bra.

Det paradoksale er at bekymringen nå er snudd: Politidistriktet har gjentatte ganger gitt uttrykk for at det er svært svak kapasitet ved spesialavsnittene og at etterforskning av voldtekt og vold i nære relasjoner er utfordrende ved politidistriktets største GDE , Bergen, Askøy og Øygarden

(BAØ). Like fullt skjer det egentlig ingen opphopning av saker og saksbehandlingstiden går betydelig ned. Det er nærliggende å se hen til hvordan saker etableres (eller ikke) og hvordan de avgjøres for å oppnå så lave restansetall med selverklært bekymringsfullt lav kapasitet. I det følgende vil en først, kort, kommentere tallene for de enkelte enheter, før en kommer tilbake til dette paradokset avslutningsvis.

GDE Sogn og Fjordane og GDE Hordaland etterforskning og påtale for

Her rapporteres på 3 saker i Sogn og Fjordane og ingen i Hordaland. Til de tre sakene er det intet å bemerke. Sakenes alder er forklarlig og videre fremdrift planlagt. Disse driftsenhetene har ikke rapportert på reell restanse på lenge og skiller seg slik fra GDE BAØ og spesialseksjonene i Felles etterforskningsenhet (FEE) med tilhørende påtaleseksjoner.

Tar en med øko/miljø-saker, så finnes 1 sak over 12 måneder ved Hordaland. Denne er planlagt ferdig til slutten av denne måned og fordrer ikke ytterligere kommentar

GDE Bergen Askøy og Øygarden etterforskning og påtale

Her rapporteres på 10 saker hvorav 9 gjelder vold i nære relasjoner. Flere av de eldre sakene er saker der henleggelse er omgjort etter klage eller returnert herfra med ordre om ytterligere etterforskning . Innen dette feltet rapporteres om en svak volumstigning i porteføljen. En

sammenstilling av resultat tall innen dette feltet for de siste år ser slik ut :

372	Mishandling i nære relasjoner									
373	VEST									
374		2020	2021	2022	2023	2024	Endr. 2023-2024	Endr. 2024 mot gj.sn. 2020-2023	Utvikling	Andel 2024 av landet
375	Antall anmeldelser	161	158	142	150	195	30,0 %	27,7 %		8 %
376	Anm andel av totalt anm. i VEST	0,9 %	1,0 %	0,8 %	0,8 %	1,0 %	0,2	0,2		-0,0
377	Antall påtaleavgjorte saker	231	149	139	135	167	23,7 %	2,1 %		10 %
378	Antall påtaleavgjorte saker, oppklart	53	41	37	23	32	39,1 %	-16,9 %		8 %
379	Oppklaringsprosent	24 %	28 %	28 %	18 %	21 %	3,5	-3,6		-3,4
380	Antall saker m pos. påtaleavgj.	36	29	30	15	24	60,0 %	-12,7 %		11 %
381	Andel av påtaleavgj m pos. påtale	16 %	19 %	22 %	11 %	14 %	3,3	-2,4		1,6
382	Andel av oppklarte m pos.påtale	68 %	71 %	81 %	65 %	75 %	9,8	3,6		17,6
383	Gj.snittlig saksbehandlingstid, alle saker	256	194	232	159	149	-10,1	-67,8		-21,2
384	Gj.snittlig saksbehandlingstid, oppklarte saker	325	218	318	234	143	-90,9	-138,1		-63,4
385	IPA3	94	99	80	77	100	29,9 %	14,3 %		6 %
386	Andel av totalt ant IPA3 i VEST	2,9 %	3,5 %	2,8 %	3,5 %	3,9 %	0,4	0,7		-1,3
387	IPA12	30	16	13	17	15	-11,8 %	-21,1 %		4 %
388	Andel av totalt ant IPA12 i VEST	3,6 %	3,0 %	2,7 %	4,4 %	2,8 %	-1,6	-0,6		-2,8
389	D-lister	-	52	56	41	49	19,5 %			9 %
390	Antall domfellelser	18	37	21	26	13	-50,0 %	-49,0 %		6 %
391	Antall frifinnelser	1	5	5	5	-	-100,0 %	-100,0 %		0 %
392	Frifinnelsesprosent	5 %	12 %	19 %	16 %	0 %	-16,1	-13,6		-13,2
393	Kilde: JUS063, JUS306, PÅL STRASAK historiske databaser, PSV, IPA-tallene inkluderer kun restanser fra politidistriktene.									

Stigningen i antall anmeldelser på 30 % til tross, er saksbehandlingstiden betydelig redusert og restansegrad IPA12 halvert siden 2020, samtidig har antall domfellelser falt med ca 50% i løpet av perioden. Oppklarte påtaleavgjorte saker går også ned. Det er forholdsvis små tall og man kan ha anmeldelser med lite oppklaringspotensiale, men tendensen her er bekymringsfull. Det opplyses i rapporteringen at politidistriktet nå ansetter 10 vikarer til etterforskning i denne kategorien og for å følge opp SARA/Patriark. Vi kan ikke understreke nok viktigheten av en viss kontinuitet både på etterforsker og påtalesiden i disse krevende sakene og at potensiale for eskalering til enda alvorligere forhold tilsier rask etterforskning og tett oppfølging. Saker med oppklaringspotensiale skal etterforskes fullt ut og evt henleggelse kan ikke begrunnes i kapasitet.

Vold og seksuelle overgrep -Etterforskning og påtale

Her er kun 7 saker det rapporteres på, dette er til gjengjeld meget alvorlige saker, herunder 4 voldtekter hvorav en sak med barn under 14 år. Manglende prioritering av avhør eller tiltak for å frembringe kjente mistenkte i slike saker er vanskelig å akseptere. Samtidig ser vi at disse sakene ligger til etterforskning ved GDE med bekymring for kapasiteten. Det vises til hva som er sagt over om situasjonene ved GDE Sogn og Fjordane og Hordaland i motsetning til GDE BAØ mht etterforskningskapasitet. En er klar over at her oppstår konflikt mellom hensyn til beredskap og utrykningstid og bemanningsbehov for etterforskning, men det oppfordres like fullt til å finne måter å utnytte de to andre GDE sin kapasitet for å tilføre BAØ tilstrekkelig til å håndtere sentralt

prioriterte saker adekvat. I forbindelse med dette rapporteringspunktet redegjøres også for påtaleseksjonens totale portefølje og volumet på straffeloven § 311 saker der en forholdsvis stor del blir restanse etter hvert. Det vises til de føringer for prioritering som tidligere er gitt i Retningslinjer for behandling av NCMEC-meldinger av 22. juni 2022. Disse gjelder fortsatt. Antall anmeldelser for overgrepsmateriale synes forholdsvis stabilt de senere år, en økning på 10,6% de siste 4 år. Politidistriktets beholdning av anmeldelser for seksuell omgang med barn under 14 år og barn mellom 14 og 16 år, samt seksuell handling og seksuelt krenkende eller annen uanstendig adferd overfor barn under 16 år, har alle økning i 2024 ift snittet av de foregående 4 år med hhv 16,4%, 25% og 14,1%. Samtidig har IPA 12 falt med hhv 35,1%, 20% og 40%. Disse sakene har forholdsvis høy oppklaringsprosent, men opplever et fall T2 i år i forhold til siste fire års periode på hhv 11,1%, 5,8% og 24,4%. Svært ofte har det blitt generert saker i disse tre kategoriene av § 311 saker – altså egeninitierte saker som følge av oppfølging av overgrepsmateriale. En svakere oppfølging av disse meldingene kan ha betydning for avdekking av alvorlige overgrep. Også her må det presiseres at tallene er forholdsvis små og fluktuerer over tid, men det kan synes å være en nedadgående tendens. Det opplyses at det arbeides med å styrke bemanningen ved FEE seksjon for alvorlige seksuelle overgrep. Det er bra og tilsynelatende påkrevd.

Seksjon for organisert kriminalitet

Her rapporteres egentlig ikke restanse. Tre grove narkotikasaker og en menneskehandelssak er i ferd med å bli avsluttet innen forholdsvis rimelig tid– det er intet å bemerke ut over at det for alle sakene er opplyst at tidsbruk skyldes avgivelse av kapasitet til andre formål og generelt få ressurser. Det opplyses å ikke pågå etterforskning i ytterligere større saker innen kategorien. Som et ledd i den nasjonale Kn-satsningen vil både seksjonen og tilhørende funksjoner som etterretning, bli stabelt kraftig opp. Dette er meget bra og har lenge vært etterlyst. Utfordringen for politidistriktet vil i det videre være å besørge kontinuitet i disse stillingene og at det opprettes saker basert på lokal informasjon i de miljøer etterretning tilsier at det er hensiktsmessig å prioritere.

Seksjon for Økonomi- miljø- og arbeidslivskriminalitet

Volumet er forholdsvis konstant; det rapporteres på 53 saker mot 57 ved forrige rapportering. En kjenner igjen flere av sakene og registrerer en manglende fremdrift. To alvorlige spesiallovsaker med personskade er satt ut til GDE BAØ. Sakene har dårlig fremdrift. Det forutsettes at dette tas tak i. Hvis det er mening å bygge miljø for etterforskning av arbeidsmiljø saker der, så etterspør vi om det er lagt en plan for å oppnå dette?

At det må skrives fristavbrytende siktelser for å unngå foreldelse vil måtte skje i saker med lav strafferamme, men er et varsel om at det må gjøres noe med kapasitet og eller kompetanse. Mangel ved dette avsnittet påpekes hver gang i rapporter om restanse og det har vært iverksatt en større satsning med bistand fra Økokrim for å etablere en mer robust organisasjon. For påtaledelen synes dette vellykket – der er kapasiteten åpenbart bedre. For etterforskningsdelen er en del gode tiltak gjennomført, men den grunnleggende suksessfaktor: bemanning av tilstrekkelig og kompetent personell som en beholder over tid, synes det fremdeles å være en vei å gå. Det er oppløftende at det er satset på spesialister innen inndragning og man har forhåpninger til dette. I fortsettelsen vil vi oppfordre til å se på denne seksjonen som en vesentlig del i kampen mot kriminelle nettverk da både hvitvask og etablering av frontvirksomheter for kriminelle organisasjoner samt fasilitering av overganger fra svart til hvit økonomi, fordrer spesialkompetanse. Inndragning av verdier tilkommet ved straffbare handlinger er jo også en vesentlig del av denne innsatsen og det kan forandre spesialkompetanse å finne frem til dette.

Oppsummering

Innledningsvis har en påpekt at fravær av restanse også kan være egnet til bekymring. Politidistriktet har tre tydelige parametere i sitt styringsverktøy : Total beholdning ikke påtaleavgjorte saker skal ikke overstige 5000, IPA 12 ikke over 611 og IPA 3 ikke over 3045. Alle mål holdes med god margin. Samtidig er den totale saksbehandlingstid betydelig redusert: ca 20 % de siste fire år. Dette er i seg selv gode resultater og det ligger mye godt arbeid bak. Mye av dette kan tilskrives en bedre organisering der saker uten oppklaringspotensiale eller med meget lav prioritet henlegges raskt ved FSI. Imidlertid er en, som ved forrige tilbakemelding, bekymret for at fokus på de nevnte parametere isolert sett, kan medføre at prioriteringene blir for harde og rammer saker som burde vært etterforsket. Total oppklaringsprosent er i denne sammenheng av mindre interesse, men for de alvorligste sentralt prioriterte sakene, kan det være grunn til nærmere analyse. For Vest politidistrikt ser denne statistikken pr T2 2024 slik ut :

0 **Gruppe A - Mest alvorlige kategorier** Kategorisering hentet fra PODs kap.vurdering (Se nærmere i "Datagrunnlag")

1 VEST

	2020	2021	2022	2023	2024	Endr. 2023-2024	Endr. 2024 mot gj.sn. 2020-2023	Utvikling	Andel 2024 av landet
2									
3	Antall anmeldelser	516	617	588	492	569	15,7 %	2,8 %	10 %
4	Anm andel av totalt anm. i VEST	3,0 %	3,8 %	3,4 %	2,6 %	2,9 %	0,3	-0,2	0,3
5	Antall påtaleavgjorte saker	609	597	581	578	500	-13,5 %	-15,4 %	9 %
6	Antall påtaleavgjorte saker, oppklart	249	307	282	238	186	-21,8 %	-30,9 %	8 %
7	Oppklaringsprosent	43 %	54 %	52 %	43 %	40 %	-3,1	-7,8	-7,7
8	Antall saker m pos. påtaleavgj.	167	231	212	172	138	-19,8 %	-29,4 %	8 %
9	Andel av påtaleavgj m pos. påtale	27 %	39 %	36 %	30 %	28 %	-2,2	-5,5	-4,0
0	Andel av oppklarte m pos.påtale	67 %	75 %	75 %	72 %	74 %	1,9	1,5	3,5
1	Gj.snittlig saksbehandlingstid, alle saker	223	173	172	169	159	-9,4	-25,4	-10,6
2	Gj.snittlig saksbehandlingstid, oppklarte saker	225	185	171	190	183	-6,6	-8,5	-7,1
3	IPA3	326	328	306	232	299	28,9 %	0,3 %	8 %
4	Andel av totalt ant IPA3 i VEST	9,9 %	11,6 %	10,8 %	10,6 %	11,6 %	1,0	0,8	-0,9
5	IPA12	87	45	59	49	48	-2,0 %	-20,0 %	5 %
6	Andel av totalt ant IPA12 i VEST	10,5 %	8,4 %	12,2 %	12,7 %	9,0 %	-3,7	-1,7	-5,8
7	D-lister	-	307	443	391	307	-21,5 %		9 %
8	Antall domfellelser	130	357	159	176	121	-31,3 %	-41,1 %	8 %
9	Antall frifinnelser	7	43	18	13	20	53,8 %	-1,2 %	13 %
0	Frifinnelsesprosent	5 %	11 %	10 %	7 %	14 %	7,3	5,2	5,0

1 Kilde: JUS063, JUS306, PAL STRASAK historiske databaser, PSV, IPA-tallene inkluderer kun restanser fra politidistriktene.

Oppklaringsprosenten nasjonalt for disse kategoriene er 48%. Det er for Vest pd totalt kun tale om ca 500 saker pr i dag, men det er de mest arbeidskrevende sakene der Kapasitetsanalysen indikerer bruk av ca 30% av etterforskningsressursene. Med så vidt små tall skal en være varsom med å konkludere, men et fall på 100 saker siden 2020, den samme perioden det har vært liten kapasitet til å initiere egne saker basert på etterretning eller annet innkommet materiale som f.eks NCMEC meldinger, er iøynefallende. Egeninitierte saker blir ofte oppklart og fall av disse vil kunne forklare fall i oppklaringsprosent. Problemstillingene har vært tatt opp i styringsdialoger og politidistriktets egne analyser har, med rosverdig åpenhet, beskrevet dette som en kritisk risiko. Det er pålagt å bedre situasjonen, men dette arbeidet er til nå skjøvet på. En får nå opplyst at det foreligger planer for vesentlig styrking av kapasiteten ved de seksjoner der kapasiteten er mest anstrengt og de mest alvorlige forhold etterforskes. En kan bare oppfordre til at det i rekrutteringsarbeidet fokuseres ikke bare på å få mannskap på plass men også på å dyktiggjøre og beholde etterforskere i disse stillingene.

Fremover vil en foreslå at fokus for straffesaksporteføljen rettes mer mot de nevnte problemstillinger i tillegg til å fokusere på volum i porteføljen.

Med vennlig hilsen

Eirik Stolt-Nielsen
førstestatsadvokat

Gjenpart : Riksadvokaten
Politidirektoratet